

Liga Cultural-Creștină
„Andrei Șaguna”

Centrul European de Studii
Covasna – Harghita
Sf. Gheorghe

Asociația Ștefadina
București

în parteneriat cu

Institutul de Istorie
„George Barițiu”
Cluj-Napoca

Institutul de Cercetări Socio-
Umane „Gheorghe Șincai”
Tg. Mureș

Centrul European de Studii
în Probleme Etnice
București

Episcopia Ortodoxă a Covasnei și Harghitei
Centrul Ecleziastic de Documentare
„Mitropolit Nicolae Colan”

Forumul Civic al Românilor din
Covasna, Harghita și Mureș

cu sprijinul

Secretariatului General al Guvernului României

Sesiunea Națională de Comunicări Științifice

***Românii din sud-estul Transilvaniei.
Istorie. Cultură. Civilizație***

Ediția a XXVII-a

Izvoru Mureșului

23-24 septembrie 2022

Program

Vineri, 23 septembrie 2022

14³⁰ – 15⁰⁰

Complexul Sportiv Național Izvoru Mureșului

Deschiderea lucrărilor Sesiunii

- Cuvânt de binecuvântare al Preasfințitului ANDREI, Episcopul Covasnei și Harghitei
- Cuvinte de salut din partea reprezentanților administrației publice locale și a organizatorilor

15⁰⁰ – 17⁰⁰

Complexul Sportiv Național Izvoru Mureșului

Lucrări în plen ale Sesiunii

Moderatori: Prof. univ. dr. Cornel SIGMIREAN, Prof. univ. dr. Ioan VLAD

1. Prof. univ. dr. Cornel Sigmirean, Tg. Mureș - *Aromânii și nașterea națiunii române*
2. Prof. univ. dr. emerit Ion Sabău Pop, Tg. Mureș - *Analiza unor aspecte privind aplicarea reformei agrare din 1921 în Transilvania*
3. Dr. Dorel Marc, Tg. Mureș - *Mureșeni în construcția României Mari: demersuri instituționale și legislative în județul Mureș-Turda*
4. Dr. Lazăr Costel Cristian, Toplița - *Aspecte privind bisericile ortodoxă și greco-catolică din toplița, în perioada interbelică*
5. Prof. univ. dr. Valentin Marica, Tg. Mureș - *Incursiune în istorie și critica literară în memorialistica lui Octavian C. Tăslăuanu*
6. Pr. dr. Pârveu Sebastian, Brașov - *Colecția de carte veche a Colegiului Național „Andrei Șaguna” aflată în păstrarea Muzeului Bisericii „Sfântul Nicolae” din Șcheii Brașovului*
7. Prof. univ. dr. Valer Dorneanu, București - *titlu rezervat*

17³⁰ – 18⁰⁰

Complexul Sportiv Național Izvoru Mureșului

Înmânarea premiului VASILE LECHINȚAN, ediția 2022

1. C.S. Ela Cosma - Institutul de Istorie „George Barițiu” al Academiei Române, Cluj Napoca, *Laudatio Ioan Lăcătușu*
2. Gabriel Cojocar - directorul editurii GRINTA Cluj-Napoca
3. Nina Hoza - îngrijitoarea lucrării *Vasile Lechințan - Silivașu de Câmpie (amintiri din vremuri de odinioară) Jurnal în timp de pandemie 2020*, Editura Grinta, Cluj Napoca, 2022
4. Ioan Cămărășan - primarul comunei Silivașu de Câmpie
5. C.S. Tatiana Scurtu - Institutul de Cercetări Socio-Umane „Gheorghe Șincai”, Tg. Mureș

18⁰⁰ – 19⁰⁰

Lansări și prezentări de cărți

Moderator: Prof. Vilică MUNTEANU

1. *ACTA CARPATICA nr. VIII/2022*, redactor responsabil Ioan Lăcătușu, Editura Eurocarpatica, 2022 - prezintă Erich Mihail Broanăr
2. *Vasile Lechințan, Ioan Lăcătușu - Români și secui (sec. XVII-XX). Reflecții istoriografice*, ediție îngrijită de Tatiana Scurtu, Editura Eurocarpatica, 2022 - prezintă îngrijitoarea ediției
3. *Eugen Petrescu - Colecția omagială „Primul Război Mondial și Marea Unire a Românilor”*, (6 vol.), Editura Universitaria, Craiova, 2016 - prezintă dr. Tudor Rățoi
4. *Ileana Roman, Tudor Rățoi - Enciclopedia județului Mehedinți*, Editura Prier, Dr. Tr. Severin, 2022 - prezintă Eugen Petrescu
5. *Ion Giurcă - Participarea structurilor armatei române la Serbările Încoronării de la Alba Iulia și București. 15-17 octombrie 1922. Documente*, București, 2022 - prezintă autorul
6. *Monahia Mihaela Radu și monahia Iuliana Pădurariu - Fondul de carte veche de la Mănăstirea Bogdana. Cartea românească veche (1642-1830). Catalog*, Editura Filocalia, 2021 - prezintă prof. Vilică Munteanu
7. *Emanuel Tânjălă - Oameni și locuri din Covasna și Harghita*, Editura Eurocarpatica, 2021 - prezintă Ioan Lăcătușu
8. *Ioan Bogdan, Istoria Unirii Românilor, 2018* - prezintă Liliana Oprescu – Sibiu
9. *Știrbu Daniel (Institutul Național ptr. Studiul Totalitarismului) - Stand de carte*

Sâmbătă, 24 septembrie 2022

Complexul Sportiv Național Izvoru Mureșului

8³⁰ – 9⁴⁰

Vizionare de filme documentare

1. *Vasile Lechințan - Remember. Silivașu de Câmpie*, scenarist Gabriel Cojocaru, regizor Călin Fedeleş
2. *Labirintul celor 12 simțuri*, film realizat de Corneliu Țepeluș
3. *Grigore Chindea din Izvoru Mureșului - fabricarea cașului*, prezintă Pr. Elisei Vatamanu

9⁴⁰ – 10¹⁰

Vernisarea expozițiilor

1. *Marea Unire și România Mare în documente originale ale Colecției Ioan Vlad - Brașov*. Curatorul expoziției: dr. Valeria Vlad
2. *Clocote de clopote* – expoziție de clopote a ing. Gheorghe Zărnescu - Întorsura Buzăului

Sâmbătă, 24 septembrie 2022
Complexul Sportiv Național Izvoru Mureșului

10³⁰ – 11³⁰

Lansări și prezentări de cărți

Moderator: Pr. dr. Florin ȚUSCANU

1. *Mircea Djuvara, Războiul românesc de eliberare și de întregire națională 1916 - 1918*, Ed. Militară, București, 2022, Traducere, studiu introductiv și note de prof. univ. dr. Ioan Vlad - prezintă Ioan Vlad
2. *Revista „Stefadina... file de arhivă”, nr. 1-2/2022* - prezintă Magdalena Albu
3. *Studiul de carte „Sud-estul Transilvaniei în perioada 1900-1914. Studiu socio-politic”*, autor Ana Dobreanu, Editura Eurocarpatica, 2021 - prezintă Magdalena Albu
4. *Profesioniștii noștri 32. Poetul Ionel Simota la 50 de ani*, ediție îngrijită de Ioan Lăcătușu și Ciprian Hugianu, Editura Eurocarpatica, 2022 - prezintă Tatiana Scurtu
5. *Vasile Lechințan, Silivașu de Câmpie. Amintiri din vremi de-odinioară. Jurnal în timp de pandemie (2020)*, prefață de Ion Cristofor, postfață de Tudor Sălăgean, ediție îngrijită de Nina Hoza, Editura Grinta, Cluj Napoca, 2022 - prezintă îngrijitoarea ediției
6. *Ctitori de neam. Dascăli de ieri și de azi, vol. IV*, coordonator Elena Mândru, Editura Eurocarpatica, 2022 - prezintă Braic Carmen Elena

Semnale editoriale

1. *Aurel Pentelescu, Ionuț Constantin Petcu - Episcopul Dr. Partenie Ciopron (1896-1980). O viață închinată bisericii și armatei*. Editura Editgraph, Buzău, 2021 - prezintă Pr. Dr. Aurel Florin Țuscanu
2. Florin Bengean, *Episcopul Vasile Moga - Personalitate emblematică a ortodoxiei românești din secolul al XIX-lea*, Editura Vatra Veche, Târgu Mureș, 2022 - prezintă autorul
3. Florin Bengean, *Aspecte din reflecțiile asupra Războiului de Independență în cultura românească*, Editura Vatra veche, Târgu Mureș, 2022 - prezintă autorul
4. Florin Bengean, *Cateheza despre Sfânta Liturghie - modalitate de slujire prin cuvânt*, Editura Vatra veche, Târgu Mureș, 2022 - prezintă autorul
5. *Aventuri cu și prin cuvinte. Antologia taberei de scriere creativă 2021*, coord. Florin Iaru, Lazăr Viorica Macrina, Editura Tracus arte, București, 2021 - prezintă Viorica Macrina Lazăr
6. *Biblioteca municipală Georgea Sbârcea Toplița, Moștenirea toplițeană - album de fotografii vechi*, coord. Lazăr Viorica Macrina, Editura Tracus arte, București, 2021 - prezintă Viorica Macrina Lazăr
7. Biblioteca municipală George Sbârcea - Călimani - istorii, creație, inspirație, Editura Nico, Târgu Mureș, 2022 - prezintă Viorica Macrina Lazăr
8. *Bat clopotele cu putere. Antologie a taberei de creație Marin Preda 100*, coord. Viorica Macrina Lazăr, Cosmin Perța, Mark House Print, Gheorgheni, 2022 - prezintă Viorica Macrina Lazăr

9. *Viorica Macrina Lazăr - Pastile încrucișate*, Editura Nico, Târgu Mureș, 2022 - prezintă Viorica Macrina Lazăr

Lucrări pe secțiuni

SECȚIUNEA I. ISTORIE I

Sâmbătă, 24 septembrie 2022, orele 11³⁰ – 13³⁰
Complexul Sportiv Național Izvoru Mureșului, sala nr. 1

Moderatori: prof. univ. dr. Ion GIURCĂ, prof. univ. dr. Gheorghe Calcan

1. Corina Bărăgan (Vama Buzăului) - *Mihai Viteazul. Personalitatea și fapta domnitorului profilate pe fundalul istoriei europene a sfârșitului de secol XVI*
2. Dr. Ioan Lăcătușu, C.S. Tatiana Scurtu (Sf. Gheorghe) - *Considerații privind comunitățile românești din fostele scaune secuiești la sfârșitul sec. al XVIII-lea și începutul sec. al XIX-lea*
3. Prof. dr. colonel (r.) Ștefan Tutula (Cluj Napoca) - *Adunarea secuilor de la Lutița (15-16 octombrie 1848) și urmările ei. Folosirea secuilor de către Armata ungară de invazie și autorități ca „masă de manevră” împotriva Revoluției Române de la 1848-1849 din Transilvania”*
4. Florin-Cătălin Petruța (Tg. Mureș) - *Gheorghe Șincai. O elită a unei națiuni oprimată*
5. Dr. Adrian Deheleanu (Timișoara) - *Mișcarea Națională din Banat în perioada 1905-1914*
6. Prof. univ. dr. col. (r.) Ioan VLAD (Brașov) - *Ardelenii făuritori ai Marii Uniri. Merite naționale, păcate politicianiste și martiriul închisorilor comuniste, în viziunea istoricului Aurel A. Mureșianu*
7. Prof. univ. dr. Gheorghe Calcan (Ploiești) - *„Le petit parisien”: O fotografie, noua hartă a Ungariei, trei informații și două articole ocazionate de ceremonia semnării Tratatului de pace cu Ungaria din 4 iulie 2020*
8. Prof. univ. dr. col. (r.) Ion Giurcă (București) - *Atitudinea liderilor Partidului Național Român față de actul încoronării suveranilor României. Cauze, reacții*
9. Prof. univ. dr. Alexandru Porțeanu (București) - *Încoronarea de la Alba Iulia ca act al construcției României Mari*
10. Prof. dr. colonel (r.) Ștefan Tutula: - *Rolul pozitiv și benefic al Reformei agrare din 1921 asupra ridicării economico-sociale a satelor și a nivelului de trai al țăranimii din România*
11. Prof. univ. dr. Raisa Radu - *Reforma Agrară în Basarabia. De la Sfatul Țării la Parlamentul României*
12. Prof. univ. dr. Ioan Mușcutariu (Cleveland) - *Titlu rezervat*

SECȚIUNEA II. ISTORIE II

Sâmbătă, 24 septembrie 2022, orele 11³⁰ – 13³⁰
Complexul Sportiv Național Izvoru Mureșului, sala nr. 1

Moderatori: dr. Alin SPĂNU, cercet. Traian CEPOIU

1. Dr. Ioan Lăcătușu, ing. Ciprian Hugianu (Sf. Gheorghe) - *Elite românești care au contribuit la construcția națiunii și integrarea județelor Treiscaune, Ciuc și Odorhei în sistemul legislativ și instituțional al României Mari*
2. Prof. Mihai Trifoi (Bixad) - *Învățământul românesc interbelic ca element de construcție al României Mari*
3. Dr. Domnița Rațiu (Brașov) - *Prefecți români după Marea Unire în județele Brașov și Trei Scaune*
4. Cercet. Constantin Aitean Taus (Măieruș) - *Farmacitul Alexandru Iteanu - pilon al industriei farmaceutice românești*
5. Cercet. Traian Cepoiu (Cerașu) - *Duritatea loviturilor date de dreptul civil maghiar românilor și României în Ardealul de Nord cedat în urma Dictatului de la Viena - 30 august 1940*
6. Dr. Alin Spânu (București) - *Volumul „Istoria Transilvaniei”, de Eugen Horvath, în analiza Serviciului Special de Informații (1943)*
7. Mihaela Aionesei (Târgu Secuiesc) - *Urme ale Dictatului de la Viena la Mărtănuș, jud. Covasna*
8. Prof. univ. dr. Victor Iancu (Cluj-Napoca) - *Neamuri trăitoare sau trecătoare în Transilvania*
9. Ing. Gheorghe Bejan (Bacău) - *Reeditarea volumului „Originea romano-catolicilor din Moldova” de Dumitru Mărtinaș*
10. Prof. univ. dr. Ghișa Gheorghe Dorin (Toronto) - *Titlu rezervat*
11. Prof. univ. dr. Vasile Bejan (Brașov) - *Titlu rezervat*

SECȚIUNEA III. CREDINȚĂ ȘI ISTORIE BISERICESCĂ

Sâmbătă, 24 septembrie 2022, orele 11³⁰ – 13³⁰
Complexul Sportiv Național Izvoru Mureșului, sala nr. 2

Moderatori: Pr. Dr. Laurențiu Gabriel PANCIU, pr. dr. Elisei VATAMANU

1. Pr. Cristian Irimia Vlad (Covasna) - *Propovăduirea ca parte componentă a misiunii naționale a clericilor ortodocși din Transilvania până la 1918*
2. Vasile Iuga (Cluj Napoca) - *Vasile Lucaciu - verișorul sfântului Alexis Toth - sfânt al Bisericii Ortodoxe Americane*
3. Florin Șandru (București) - *Biserica din Basarabia după Marea Unire*

4. Pr. dr. Florin Țuscanu (Roman) - *Un transilvănean în scaunul vlădicesc al Romanului. Episcopul LUCIAN Triteanu (1923-1947)*
5. Pr. dr. Laurențiu Gabriel Panciu (M. Ciuc) - *Aspecte ale vieții bisericești din parohia Vidacut (jud. Harghita) începând cu anul 1928*
6. Pr. dr. Florin Elisei Vatamanu (Gheorgheni) - *Implicarea bisericii catolice în activitatea iredentistă în perioada interbelică*
7. Cercet. Liviu Teleoacă (București) - *Arsenie Papacioc, duhovnicul izbăvirii noastre*
8. Dr. Florin Bengean (Reghin) - *Câteva prezențe ale Patriarhului Teoctist Arăpașu pe Valea Mureșului Superior*
9. Dr. Stelian Gomboș (București) - *Cincisprezece ani de la trecerea la cele veșnice a Preafericitului Părinte Teoctist Arăpașu - Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române (1915 - 2007)*
10. Valeriu Tănasă - *Lumina ortodoxiei la Borsec*

SECȚIUNEA IV. SOCIOLOGIE – ETNOGRAFIE

Sâmbătă, 24 septembrie 2022, orele 11³⁰ – 13³⁰
Complexul Sportiv Național Izvoru Mureșului, sala nr. 2

Moderatori: dr. Mihai SUCIU, Drd. Florentina TEACĂ

1. Drd. Matei Blănaru (București) - *Trauma Trianonului la maghiari - o suferință reală, dar dintr-o traumă indusă de către propriile elite?*
2. Prof. univ. dr. Ioan Weidner-Ciurea (Koln/Covasna) - *Drame personale în viața personalităților istorice și dinamica lumii de ieri și de azi*
3. Prof. Titus Suciu (Brașov) - *Legi spirituale vs. legi economice*
4. Cercet. Narcis Rupe (București) - *Românii din Harghita și Covasna în presa maghiară recentă*
5. Cercet. Alin Bulumac (București) - *Scurtă prezentare de carte: Sud-estul Transilvaniei în perioada 1900 - 1914, de Ana Dobreanu*
6. Drd. Samira Cîrlig (București) - *Argumente împotriva autonomiei teritoriale pe criterii etnice a așa-zisului Ținut Secuiesc, de Ioan Lăcătușu. Prezentarea de carte*
7. Drd. Florentina Teacă (Covasna) - *Tradiții și superstiții ale ciobanilor covăsneni*
8. Prof. Doinița-Ana Dobrean (Subcetate) - *Costumul tradițional românesc din nordul județului Harghita, element definitoriu în definirea acestei zone etno-folclorice de interfață între Transilvania, Bucovina și Moldova*
9. Prof. univ. dr. Ovidiu Țuțuianu (București) - *Despre originea și semnificația hidronimului Mureș*
10. Dr. Mihai Suciu (Tg. Mureș) - *Haiducul Buștiuhan, între legendă și realitate*

SECȚIUNEA V. CULTURĂ ROMÂNEASCĂ

Sâmbătă, 24 septembrie 2022, orele 11³⁰ – 13³⁰
Complexul Sportiv Național Izvoru Mureșului, sala nr. 2

Moderatori: Dr. Liliana TROFIN, Dr. Anton COȘA

1. Dr. Liliana Trofin (București) - *Reflectarea martiriului feminin în mentalul colectiv*
2. Erich Mihail Broanăr (Sf. Gheorghe) - *titlu rezervat*
3. Prof. Florin Herțeg (Sf. Gheorghe) - *Manuale pentru școlile confesionale ortodoxe (sec. al XIX-lea)*
4. Dr. Anton Coșa (Bacău) - *Rolul muzeelor în construcția națiunii române*
5. Alina Chiriac Ivașcu (Chișinău) - *Românismul și anti-românismul din Republica Moldova*
6. Prof. Corina Bărăgan (Vama Buzăului) - *Monumentul Aviatorilor din Acriș - Vama Buzăului*
7. C.S. Tatiana Scurtu (Sf. Gheorghe) - *Noi apariții la editurile Eurocarpatica și Grai Românesc*
8. Prof. univ. dr. Catinca Agache - *Academicianul Vasile Tărățeanu, poetul și publicistul apărător al istoriei și culturii române în nordul Bucovinei*
9. Prof. Ilie Sandru (Toplița) - *În dialog cu Vasile Tărățeanu*
10. Prof. Corina Bărăgan (Vama Buzăului) - *Portret Vasile Stancu*
11. Dr. Macrina Viorica Lazăr (Toplița) - *Considerații privind viața culturală a Topliței - Trecut și prezent*

SECȚIUNEA VI. MEDIUL ASOCIATIV – EXEMPLE DE BUNĂ PRACTICĂ

Sâmbătă, 24 septembrie 2022, orele 11³⁰ – 13³⁰
Complexul Sportiv Național Izvoru Mureșului, sala nr. 2

Moderatori: prof. ing. Maria PELIGRAD, Ionel SIMOTA

1. Prof. Carmen Elena Braic (Miercurea Ciuc) - *Proiectele Asociației învățătorilor din jud. Harghita*
2. Prof. ing. Maria Peligrad (Sf. Gheorghe) - *Fundația „Mihai Viteazul” și proiectele sale*
3. Ionel Simota (Miercurea Ciuc) - *Proiecte ale Cenaclului „Buna Vestire” - Miercurea Ciuc*
4. Prof. Mircea Haas, Prof. Corina Bărăgan (Vama Buzăului) - *Prezentarea proiectului „Calea lui Mihai”*
5. Prof. Violeta Buftea (Sf. Gheorghe) - *Proiecte sociale ale Ligii „Andrei Șaguna” pentru anul 2023*
6. Prof. Mihaela Vatamanu (Gheorgheni) - *Proiecte prioritare ale asociației „Juvenes et senes” pentru anul 2023*
7. Dr. Mihai Târnoveanu (Brașov) - *Din proiectele Asociației „Calea Neamului” - Brașov*

8. Dragoș Burghelia (Tg. Mureș) - *Concluzii ale celei de-a XIX-a ediții a Universității de la Izvoru Mureșului*
9. Costică Olteanu (Întorsura Buzăului) - *Un proiect al Asociației „Cununa Carpaților” Întorsura Buzăului - 50 de ediții ale Festivalului Ciobănașul*
10. Larisa Axinia (București) - *Exemple de bună practică referitoare la inițierea și implementare proiectelor asociațiilor comunităților românești de peste granițe*
11. Marian Bobei (Sf. Gheorghe) - *Din experiența unui colecționar*
12. Drd. Florentina Teacă (Covasna) - *Proiecte de valorificare editorială a colecțiilor de fotografii*
13. Erich-Mihail Broanăr (Sfântu Gheorghe) - *Bancnote de pe mapamond: America de Nord și Mezoamerica*
14. Ilie Mohora (Sf. Gheorghe) - *Proiecte ale Asociației Cultul Eroilor „Regina Maria” - Filiala Harghita*

Sâmbătă, 24 septembrie 2022, 13³⁰ – 14⁰⁰

Închiderea lucrărilor sesiunii. Prezentarea concluziilor.